

En nu.... op naar het Socialistisch Zomerkamp

Een laatste opwekking. Aanstaaende Zaterdag 30 Juli gaan de deelnemers op reis naar Hulsthorst. Nog zijn plaatsen beschikbaar. Weifelt niet langer. Besluit ook van de partij te zijn. Komt.

Waar het Zomerkamp wordt gehouden.

Het kamp wordt gehouden op de Woudstee te Hulsthorst op de Veluwe.

Hoe is in grote lijn het programma?

DAG	OCHTEND	MIDDAG	AVOND
Zaterdag	x x x	Aankomst. Kennismaking.	Spelavond.
Zondag	Opening kampweek	Verkenningstochten.	Bonte avond
Maandag	Speelmorgen	„Wat willen wij?“ (4 kwartierspeeches)	Kunstavond.
Dinsdag	Inleiding Postmus.	Discussie en wandeling.	Spelavond.
Woensdag	Vrije morgen	Wedstrijden kinderen en ouderen.	Kampvuur met cultureel programma.
Donderdag	Vrije morgen	Inleiding over de problemen der jeugd.	Avondwandeling.
Vrijdag	Inleiding Hiemstra Nieuwe tijd, nieuwe strijd.	Discussie en daarna speelmiddag.	Sluitingsavond.
Zaterdag	Vrije morgen	x x x	x x x

Medewerkers.

De kunstavond wordt verzorgd door het kwartet, bestaande uit: Jo van Veenendaal, Lya Wit, Cor Snelders en Jan te Slaa. Het cultureel programma door twee andere medewerkers (viool en fluit).

Voorts wordt ook op de deelnemers zelf een beroep gedaan.

Wat moet worden meegenomen?

Dekens, laken of slaapzak. Eet- en drinkgerei. Toiletbenodigdheden. Regenkleiding. Ballen en spelmateriaal. Muziekinstrumenten. Geld voor afrekening. Hoe bereikt u het kamp?

MINSTENS DRIE MOGELIJKHEDEN

Tot Amersfoort (of indien men uit het Oosten komt tot Zwolle) per trein. Overstappen op de bus van de Veluwe Auto Dienst (V.A.D.). Rijden tot Hierden, stopplaats Molenweg. Dan 15 minuten lopen naar „De Woudstee“. Dit is een buitengewoon goede gelegenheid.

Per trein tot aan het station Hulsthorst. Van het station naar het kampeercentrum

De arbeiders kunnen alleen zelf en vooral in de bedrijven de eenheid van actie tot stand brengen.

„De Vrije Gemeenschap“

Hulsthorst ligt aan de spoorlijn Harderwijk—Zwolle.

Aanvang en einde van het kamp.

Het kamp vangt aan Zaterdagmiddag 30 Juli a.s. Om vier uur. Natuurlijk kan niet iedere deelnemer op dat uur reeds aanwezig zijn. Het eindigt Zaterdagmiddag 6 Augustus om 12 uur.

Geen nationale collectebus, Maar Spartacus op 'de Vesuvius!

Uw bijdragen verwacht: Jac. Rijpkema, den Haag, Stortenbekerstr. 7 of Uitgeverij „De Vlam“, Amsterdam Zd 2

Correspondentie.

J. M. te A. Uw artikel over democratie in Amsterdam moest, jammer genoeg, blijven overstaan.

Aan de lezers.

Het vervolg op Cement (boekbespreking) kon eveneens deze week niet worden opgenomen.

De Kerk zal zich niet laten onderwerpen door de STAAT.

De strijd zal zwaar zijn, omdat de STAAT over alle gewenste propagandamiddelen beschikt.

Laten we ons nu in de eerste plaats goed realiseren, dat Rome, de Kerk, een deel van de staatsmacht is. Een staat, officieel als zodanig erkend door veel mogendheden, en die diens gevolg al hun vertegenwoordigers daar hebben; niet om te bidden, maar om politiek, wereldpolitiek te bedrijven. Het staatshoofd, de Paus, heeft echter door zijn geestelijk gezag, op miljoenen buiten Vaticaanstad een enorme invloed.

Mussolini ergerde zich groen en geel aan de grote invloed, die men daar bezat en Hitler had Weisenäcker, één van zijn knapste diplomaten, gedurende de oorlog zitten. (Die zat er trouwens na de oorlog veilig en wel, en misschien logeert ie nog steeds.)

Deze kerkelijke staat voert een wereldpolitiek, dat afgestemd is op het Amerikaanse Imperialisme dus anti-Russisch.

Amerika oefent door zijn geldleningen druk uit op de Marchall-vaazalstaten. Het komt hierop neer dat er voorgeschreven wordt, hoe de economische verhoudingen er in een land moeten uitzien, om de aanmerking te komen voor de Amerikaanse voorschotjes.

De Paus heeft verklaard, dat hij niet alleen de plicht, maar ook het recht heeft, zich met de economische toestanden in andere staten te bemoeien. Houdt men zich niet aan de instructies uit Rome dan volgt als straf onthouding der genademiddelen der Kerk, hetgeen voor gelovige mensen ergert dan geldelijk verlies.

Een groot verschil tussen de Staat Amerika en de Staat Rome is dus, dat de eerste zijn methoden slechts, in die landen kan toepassen, waar de politiek op het Westen is ingesteld, terwijl Rome ook achter het IJzeren Gordijn zijn op het Westen gericht macht wil doen gelden. Natuurlijk kunnen de Stalinisten dit niet dulden en zij antwoorden met geweld. Zij moeten dit doen, want het gaat om hun Staat!

Prof. Hromadka, voorzitter van de federale raad van kerken in Tsjecho-Slowakije, verklaarde, dat de protestanten zich zeker achter de Rooms-Katholieken zouden scharen, als zij wisten, dat dezen als KERK vervolgd werden. Volgens hem is het conflict in de eerste plaats van politieke aard.

Duidelijk blijkt evenwel, wat men in Rooms-Katholieke kringen onder „staatsgevaarlijk“ verstaat: gevaarlijk voor de Westerse orde en de Vaticaan-staat.

„De Woudstee“, 15 minuten lopen, langs de linkerkant van de spoorlijn.

Van Amsterdam met de boot naar Harderwijk. Verder per V.A.D. als voren.

Vertrek boten Steiger B, v.m. 4 uur en n.m. 3 uur. Steiger 2 v.m. 9 uur en n.m. 2 uur.

De steigers bevinden zich aan de De Ruyterkade. De tocht duurt pl.m. 3½ uur. Prijs f 1.35. Kinderen half geld. Fiets: f 0.50.

De V.A.D.-bussen rijden elk half uur.

Een opwekking.

Bespreek nog eens met familie en met vrienden het komende kamp. Breng ze mee. Ook bestaat de gelegenheid voor een of enkele dagen te komen. Voor volledig pension f 3,50 per dag. Indien men geen maaltijden wenst, natuurlijk minder.

DE KAMPRAAD.

Nog eens Staat en Kerk

Een tijdje geleden hebben we de doodoener van Prof. Romme „staatsgevaarlijk“ eens onder de loupe genomen en onze conclusie was: politiek smoesie. Naar aanleiding van, wat er zich op het ogenblik in Bohemen voltrekt, moeten we nog eens op deze materie terugkomen.

Uit de Volkskrant van 27-6-'49 nemen we de volgende citaten van een schrijven van Mgr. Beran: „De Kerk ziet zich nu geplaatst voor de keuze: onderwerping of vervolging door de STAAT.“

13 AUGUSTUS 1949

PRIJS 12 CENT

Soc. Geschiedenis Amsterdam

9e Jaargang No. 30

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Ultg.
„De Vlam“, postgros 168797 te A'dam

Soc. Geschiedenis
Amsterdam

Weten, willen en moeten

De derde wereldoorlog liet een ontredderde wereld achter. Wij behoeven daarover niet ver uit te weiden. Het wordt algemeen en in het bijzonder in de Europese arbeiderswereld aanvaard. Welke vraagstukken men ook aansnijdt, of ze liggen op het terrein van het economische leven, of ze betrekking hebben op de politieke verhoudingen, of we vraagstukken van culturele aard aanvatten, overal constateren wij allen de grootst mogelijke tegenstellingen en verwarving. Groot is de ellende, en nog groter is welhaast de zorg voor de toekomst. In de kringen der heersende klassen is nimmer zoveel gesproken over de noodzakelijkheid van samenwerking, over de uitvoering van wereldplannen, over veiligstelling van de vrede, over de rechten van mensen en volken. Maar samenwerking, plannen, veiligstelling en rechten blijken steeds weer pasklaar-gemaakte formules te zijn ter bereiking van kapitalistische doeleinden. Hun uitwerking vergroot de ellende van de massa en de gevaren voor een nieuwe catastrofe, een nieuwe, in zijn uitwerking niet te meten, derde wereldoorlog. Die uitwerking vergroot de knechtschap en de uitbuiting der miljoenen.

Wij moeten

Neen, een groei naar welvaart en vrijheid valt niet te constateren. Van dag tot dag groeit intendeel het moeten. Bepalen wij ons tot de Nederlandse arbeidersklasse. Zij moeten intensiever en méér produceren. Er moet versoberd worden. De huren moeten omhoog. De (zwarte) lonen moeten omlaag. De persoonlijke en financiële lasten moeten in verband met de nieuwe legerorganisatie in het kader van het Atlantisch pakt worden verzwaaard. Enz. enz.

Ondernemersdom, erkende vakbonden, politieke partijen, kerk en regering betogen dit met elkaar. De arbeiders moeten het aanvaarden. Hun eigen willen blijft buiten beschouwing. Hebben de arbeiders een wil? Bestaat er een wil van de arbeidersklasse?

Ons willen

Bij het beantwoorden van deze vraag

moet het ons eerst duidelijk worden, dat het willen van mensen en klassen in het algemeen slechts betrekking kan hebben op het leven, op de drang tot leven. Het leven van de mensen is echter een maatschappelijk leven en dat laatste wordt van steeds groter betekenis. Om te leven moeten wij in ons levensonderhoud voorzien. Dit is de strijd om het bestaan. In die strijd om het bestaan heeft zich de mens, in onderscheiding van het dier, in een eeuwenlang proces, werktuigen eigen gemaakt, die voortdurend werden en worden verbeterd. Eén lange keten verbindt de eerste werktuigen van de mens, als steen en stok met de meest geperfectioneerde machines van deze tijd, ja met de eerste schreden die thans worden gezet op de weg der atoomenergie. Wie dit eenmaal heeft ingezien, moet tot de ontdekking komen, dat het denken van de mensen en daarmee het willen van de mensen afhankelijk is van het peil waarop zich de ontwikkeling van het werktuig bevindt. Ons willen is dus niet vrij.

De wijze waarop werd voortgebracht, de wijze dus waarop maatschappelijk in het levensonderhoud werd voorzien, bepaalde de maatschappelijk betrekkingen van de mensen tot elkaar. De technische hoogte van de productiemiddelen bepaalde de productiewijze en daaruit vloeiden de maatschappelijke en politieke verhoudingen voort. Rechtsverhoudingen, culturele uitingen en begrippen worden daardoor zeer tijdelijk en betrekkelijk. Het zijn geen vaste maatstaven waarmee kan worden gemeten. Vrijheid, rechtvaardigheid, menselijkheid, sociaal inzicht en zoveel andere algemeen gebruikte woorden hebben in de geschiedenis der mensheid vaak een totaal verschillende inhoud gehad. Alleen wanneer wij dit weten, kunnen wij verder komen met de vraag „wat willen wij?“ Eerst dan zijn wij in staat ons een beeld te vormen van de huidige maatschappij en slechts daardoor kunnen wij ons de vraag voorleggen: „Waar gaat dit heen?“ en „Welke strevingen zullen in deze omstandigheden als progres-

sieve maatschappelijke krachten naar voren treden? Met andere woorden: „Wij zullen eerst moeten weten, om te kunnen oordelen over wat komen moet; eerst moeten weten om te besluiten wat menselijk, rechtvaardig, enz. is.“

Wat wij weten.

Wanneer in de strijd om het bestaan de menselijke samenleving zo afhankelijk is van de ontwikkeling van het werktuig, wanneer het werktuig zijn welvaartsomstandigheden zo zeer bepaalt, dan is het ook volkomen begrijpelijk, dat in de samenleving diegene de meeste vruchten van de arbeid geniet en de grootste macht bezit, die het werktuig, de productiekrachten in handen heeft. De vorm der heerschappij over de prod.middelen (de grond, de werktuigen, de machines) werd steeds bepaald door de trap der technische ontwikkeling. Steeds vormden zich klassen, wier belangen heftiger en heftiger met elkaar botsen, naarmate de voortschrijdende ontwikkeling van de techniek nieuwe maatschappelijke krachten opriep en nieuwe, andere, eisen aan de organisatie van het maatschappelijke leven stelde. Dat is de oorzaak van het feit, dat tot dusverre de geschiedenis van de mensheid een geschiedenis van klas-senstrijd was. Nooit was het een op zich zelfstaand filosofieer, of waren het menselijkheidsidealen zonder meer, die de maatschappij voortstuwden. Altijd weer onderging het maatschappelijk leven slechts wijziging in en door de klas-senstrijd, die de ontwikkeling van de productiekrachten als basis hadden.

Onze positie

De strijd om de beheersing van de productie-middelen, de strijd om de macht, verschijnt ons in het vergevorderde kapitalisme steeds duidelijker onder nieuwe verhoudingen. Het vroegere kapitalisme kwam in verzet tegen feodalisme en absolutisme. Het jonge ondernemersdom, zich bewust van de groeiende invloed in het economische leven, zette zich in voor de verovering van de politieke macht op adel en absolute vorst. Zijn strijd was een progressieve strijd. Het ging om de

vestiging van een nieuwe, hogere maatschappelijke orde. De moderne staat, het parlement, aan de ondernemersklasse onderworpen regeerders, enz. enz. Het is heel begrijpelijk en zelfs juist, dat de nog pas aankomende arbeidersbeweging deze strijd van de bourgeoisie ondersteunde.

In de verdergaande ontwikkeling komen de verhoudingen gans anders te liggen. De technische ontwikkeling heeft tot geweldig grote industriële ondernemingen geleid. Tienduizenden arbeiders werken vaak in één onderneming. De ondernemingen zijn versmolten tot grote wereldconcerns. Het gehele economische leven is onderworpen aan de leiders van die grote lichamen. En weer herhaalt zich de geschiedenis. Wie de macht over de productiemiddelen heeft, heeft de macht in het gehele maatschappelijke leven, met inbegrip van de staat. De politieke partijen, de gecentraliseerde vakbewegingen, kinderen van de opkomstperiode van het kapitalisme, zijn wat betreft hun opbouw, hun ideologie, hun traditie, organen, die zich steeds meer hebben ingepast in deze maatschappelijke orde. De arbeidersklasse omvat thans miljoenen. Deze miljoenen komen dan hier, dan daar, door hun strijd om het bestaan, in conflict met deze orde. Hun oude economische strijdorganisaties zijn, constateert zij, niet meer in staat en bereid hen daarbij te steunen. De staat is geheel onderworpen aan de macht van de concerns. De staat, dat is dus het vijandelijke front. Maar ook de politieke partijen zijn daarin dus terecht gekomen. Dit alles heeft velen gedesillustioneerd. Is niet alles verloren? Waar is de macht, die het kapitalisme bestrijdt? Waar is de kracht, die oorlogsgevaaren zal opheffen?

Opnieuw beginnen

Zwak lijken de krachten die, kennende de posities, toch weer de klassenstrijd als uitgangspunt durven nemen. De teleurstelling was zo groot! En toch, de nieuwe strijd is komende. Nog is geen duidelijk inzicht omtrent de maatschappelijke verhoudingen aanwezig en toch komen reeds de massa's in beweging. Het zijn de productieverhoudingen die daartoe dwingen. Enkele machten, elk gebaseerd op hun heerschappij over een ontzaglijk productie-apparaat, bereiden de nieuwe bloedige kamp voor om de wereldheerschappij. Het gehele maatschappelijke leven binnen hun invloedssfeer dwingen zij aan de voorbereiding van dat conflict mede te doen. De massa's worden onderworpen, uitgebuit en dienstbaar gemaakt aan dit doel.

Waar ligt de uitkomst? Die uitkomst kan slechts gelegen zijn in een verheffing van de reeds geconstateerde klassenstrijd der arbeiders. Bevrijd van de plicht de bourgeoisie te ondersteunen, zoals tijdens de strijd tegen adel en absolutisme; bevrijd van illusies omtrent vakbewegingsstrijd, politieke parlementaire werkzaamheid en staatssocialisme; zal de klasse moeten gaan inzien, dat uitbuiting en slavernij, dwingelandij en oorlog, slechts kunnen eindigen, wanneer zij steeds doel-

(Vervolg op pag 4).

Democratische Massauitbuiting

Ja, ja, het staat er: „Op 1 Januari 1950 zullen de huren met minstens 17½ pct. de hoogte in gaan.” „Het Vrije Volk” tekent er bij aan: „dat het veel minder is dan verwacht werd.”

Wij vragen ons af, of onze arbeidersvrouwen deze massa-uitbuiting, georganiseerd door de Partij van de Arbeid, zullen accepteren. Want al heeft de regering hier en daar laten weten, dat de plannen nog niet precies vast stonden, aangenomen moet worden, dat het voor-nemen bestaat de reeds zo vaak aangekondigde plannen binnenkort uit te voeren.

Is het niet hoog tijd, dat de arbeidersvrouwen hun verzet gaan organiseren?

Wij bedoelen natuurlijk niet een papieren-actie, zoals we die uit het verleden van N.V.V., P.v.d.A., C.P.N. en E.V.C. kennen. Neen, wij bedoelen dat de arbeidersvrouwen maatregelen gaan nemen, om gezamenlijk de uitvoering van deze plannen onmogelijk te maken. Regering en bezittende klasse zullen een arbeidersklasse tegenover zich moeten vinden, die weigerachtig is deze nieuwe aanval op haar levenspeil te aanvaarden. Wij zijn ervan overtuigd, dat dit consequenties eist en tot een harde strijd aanleiding zal geven. Maar evenzeer zijn wij van oordeel, dat dit de enige weg is, om de heren achter de regeringstafel te dwingen, dit nieuwe „prachtige” voorbeeld van geleide economie terug te nemen.

Wanneer de arbeiders en de arbeidersvrouwen er niet toe komen hun tanden te laten zien, dan staat er in verband met de versobering die de heren nood-

zakelijk achten, nog veel meer te wachten.

Trouwens „Het Vrije Volk” van 25 Juli stelt reeds iets van de volgende plannen aan de orde. Er wordt in medegedeeld, dat in het komende jaar opnieuw getracht zal worden de subsidies op de levensmiddelen te vermindern. Voorts wordt medegedeeld, dat de nieuwe wet op de Werkloosheidsverzekering voor de arbeiders zal betekenen, dat zij nieuwe sociale premies zullen moeten gaan betalen. De lieverdjes schrijven er nog bij: „Voor hun eigen bestwil”.

Wel ja, eerst moest „voor hun” eigen bestwil, hard en intensief worden gewerkt, en als ze zich er straks hebben uitgewerkt, dan moet er toch een uitkering zijn, welnu, laat ze die reeds nu ten dele zelf gaan betalen.

Huurverhoging.

Prijsverhoging levensmiddelen.

Verhoogde sociale premies.

Arbeiders! Wie zal het voor ons opnemen? Niemand!

Wanneer wij zelf de strijd niet opnemen, wanneer wij niet weigeren ons te onderwerpen, dan is nederlaag op nederlaag zeker.

In bedrijven en buurten zullen vergaderingen moeten worden belegd, waar de strijdplannen worden besproken. Belegt bijeenkomsten, maar zorgt er voor dat politieke knoeiers op uw actie geen invloed krijgen. Zelf zullen we moeten beginnen: zelf zullen we de actie geheel in eigen handen moeten houden.

Houdt U bij het parool: Van onderen op!

Zelfstandige eenheid van actie van alle arbeiders.

F. GLADKOW, CEMENT

(Vervolg)

MACHINES

Van de „Gezellige Kolonie” kan men langs twee wegen naar het Fabriekscmité komen: over de straatweg, langs de fabrieksgebouwen, en door de kronkelpaadjes over de uitlopers van het gebergte, dwars door het struikgewas, afgravingen en brede plateau's van vroeger ontgonnen terrein.

Van hieruit zag men de gehele fabriek met al zijn gecompliceerde gebouwenmassa's, torens, bogen viaducten, gewapend-betonnen en stenen reuzengebouwen, hier luchtig-licht als gigantische zeepbellen, daar streng en sober als kubussen, vol architectonische zwaarheid. Zij lagen gestapeld, aan elkander gesmeed, of groeiden, als monolythen, op verschillende hoogte uit de berg opstekend. En in de bergkloven, langs de verwoeste kabelbanen, de opgehoopte stenen, de terzijde gegooidde transportbakken en de struiken, grauw van stof, doken boven de rotsen, en onder de rotsen en afgeschoven puin, eenzaam zo neergegoot, onverwacht kleine huisjes op van blauw cement. De steengroeven daalden in regenboogkleurige terrassen af naar de kloven, en verdwenen in het wilde struikgewas van een jong bosch. En de zee achter de fabriek, in de nevel van verre bergen, is een volle schaal, en de horizont snijdt met zijn metalen blauw scherp door de lichtspegelingen van berg tot berg, boven de daken en torens uit, en ook zijn boven de daken uit, tussen de schoorstenen (die zijn slank en veerkrachtig als jonge halmen) van de stad uit, aan

de bocht, als pezen twee havenhoofden gespannen met vuurtorens aan het eind. En men ziet hoe de golven in halve kringen mateloos aanstromen naar de fabriek en de kaden, en aan de oevers breken in sneeuwige branding.

Just zoals voor drie jaren. Maar toen trilde fabriek en bergen van inwendig vuur. En het verborgen gedreun der machines, en het elektrisch gehuil van de berg vulden de fabriekshallen, schoorstenen en kaden met leven, en zij waren zwaar van kracht van vulkaanuitbarstingen.

Gleb liep op het pad, keek naar omlaag naar de fabelek, hoorde de stilte die zwaar en roerloos beneden lag, en het krekkelgeluid van de beekjes, en voelde dat hij zelf zwaar was, en roerloos stond bedekt met steenstof.

Is dat deze fabriek, die hij al kende uit zijn kinderjaren in vuur en gedreun was op gegrooid, waar hij altijd liep, op de paadjes en wegen van het terrein, die uit de diepte trilden onder zijn voeten. Is hij dat, Gleb Tsjomalow, de bankwerker in zijn blauwe boezeroen, die hier nu op het vervilderde pad loopt, als een vreemde gedaante met een vreemde gang, met ontvreden vragende verwondering in zijn ogen?

Vroeger had hij een baard, en omgekruide snorren, en roet en metaalstof gingen niet van zijn gezicht, (daardoor leek hij bruin), en nu is hij gladgeschoren, zijn huid is opgebleekt, en zijn neus is

Grepen uit Revulaire Literatuur

taalen schitterden als pekdiamanten. Boven het plein hangt een steile rots in gele en bruine lagen. Stromen van steenpuin schuiven er af, en vreten aan de laatste resten van het werk der mensen. Aan de rand in een halve cirkel vertakte rails. Recht achter de borstvering rijst uit de afgrond de blauwe obelisk van een schoorsteen tot een hoogte van tachtig meter, en daarachter, zwaar als een berg, het geweldig gebouw van de elektrische centrale.

Als een uitgedoofde wereld is de fabriek verzonken in dagen zonder arbeid. De Noordoosten winden hebben de ruiten — als ijs — uitgevreten, bergstromen hebben de ijzeren ribben van het beton blootgelegd, en hopen stof van het vroegere werk zijn op de kroonlijsten weer tot steen geworden.

De waker Kijpkja kwam voorbij. Hij droeg een lang hemd, van een zak gemaakt, dat tot zijn knieën reikte, zonder ceintuur. Hij had sloffen aan zijn blote voeten. En zijn sloffen leken wel van cement te zijn, en ook zijn voeten waren van cement. Hij werd niet meer ouder, en het leek alsof hij hier altijd geweest was. Hij bleef staan, keek Gleb aan als een geest, en liep toen door. Een verwilderd brok verleden.

— Hé daar, afgeknaagd stuk bot!... Wat dwaal jij hier rond als een dode die geen rust kan vinden? Jij hebt hier dus de wacht gehouden, ouwe duivel!.....

Verwondering en schrik trilden door het baardige gezicht.

Wordt vervolgd.

Democratie in Amsterdam

Er zijn nog mensen die vrij en onverveerd zijn. We bedoelen hen, die het onafhankelijk dagblad „Het Parool” uitgeven. Ware strijders voor de democratie, voor zover het belang van het Westerse Kapitalisme er mee gemoed is, en vurige bestrijders van alle dictatoriale machten, voor zover het het Russische blok betreft. Tot hun taak behoort ook, alles wat door de Nederlandse en Westerse machten gedeclareerd wordt, toe te juchen en alles wat naar (nee lezers, niet alleen Stalinisme) arbeidersstrijd zweemt te verguizen.

Hun onafhankelijkheid bestaat in het zich volkomen ondergeschikt maken aan de heersende machten. Was het niet „Het Parool” dat het bestaan van een klassejustitie verkende, alleen omdat Visser, exburgemeester van Den Haag, vervolgd zou worden voor deviezenzwendel? Intussen hebben we over die vervolging niets meer gehoord. Maar, wat niet is kan komen.

Dat intussen de „Galeries Modern” te Amsterdam veroordeeld is tot een halve ton boete en dus 1½ ton van de twee ton zwarte winst behouden kan, wordt door het „Parool” zonder commentaar meegedeeld. Toch toont niets duidelijker aan, dat ook in Nederland klasse-justitie bestaat. Kleine kruimelhandaartjes werden naar Veenhuizen gebracht, doch tot de „Galeries Modern” wordt gezegd Geef ons een kwart van de extra winst, gestolen van de noodlijdende bevolking, dan kan je zelf nog driekwart gedeelte in je zak steken. Betrof het geval niet de justitie, wij zouden ons afvragen Is het anders dan dief en diefjesmaat?

Tot een van de voorraanstaande democraten van Amsterdam behoort ook burgemeester d'Ailly, dagelijks in allerlei toonaarden door „Het Parool” opgehield. Och, hoe kan het ook anders onder geestesbroeders.

Als burgemeester is hij krachtens de gemeentewet hoofd van de politie en heren burgemeesters hebben daaruit meermalen elke inneging van de raad in het politiebeleid afgewezen. In het verre verleden heeft dat meermalen tot conflicten aanleiding gegeven met de sociaal-democraten, die een dergelijke figuur strijdig achtten met de „democratie.”

De tijden veranderen en met de tijden de mensen, helaas de sociaal-democraten niet in gunstige zin. Dat bleek nog eens overduidelijk bij de behandeling van een stalinistische motie in de gemeenteraad van Amsterdam op Woensdag 13 Juli j.l. Naar aanleiding van de gebeurtenissen rond de vertoning van de film „Het IJzeren gordijn” werd de raad in deze motie gevraagd om „ten krachtigste tegen het beestachtig, ordeverstoring, bloedig optreden van

de Amsterdamse politie te protesteren en bij de burgemeester aan te dringen op verbod van de vertoning van de film.”

Direct na de indiening verklaarde de burgemeester (voorzitter van de raad): „dat hij over het optreden van de politie in het algemeen steeds gaarne alle inlichtingen verstrekt, alhoewel hij daartoe niet is verplicht.”

Bescheiden buiging dus naar de democratie, maar gepaard gaande met het stijf houden van zijn been om zijn autoritair-politionele machtspositie duidelijk te maken. Hij vervolgde dan: „Maar in dit geval wilde ik een uitzondering maken. Het optreden van de politie is volkomen gewettigd en ik stel voor dat de raad over gaat tot de orde van de dag.”

Dat was het sein voor een geweldig lawaai van de zijde van de stalinisten, die beweerden, dat de burgemeester zijn bevoegdheid te buiten ging.

Schorsing van de vergadering! Heropening. Opnieuw lawaai Schorsing! Heropening. Lawaai Schorsing..... politie! Gevecht! Stalinisten met geweld weggetimmerd.

Wat moeten we er van zeggen? Leve de democratie!

Keus doen? Wel neen! Het zijn immers de democraten onder elkaar; personalistische — tegen volksdemocraten.

„De burgemeester handelde volkomen correct.” femelt tante „Parool” in een hoofdartikelje „Tumult!”, „De C.P.N. contra de wet.” brrrr.

Nou ja, die wet van 1850 is een heilig boek geworden voor de soc's.

Maar laten we geen medelijden hebben met de stalinisten. Zelfs voor het beginpunt van de hele zaak, de z.g. demonstraties rond de bioscoop waar de film draaide, moeten we vaststellen dat het de van ouds bekende relletjesmakerij is. Hoeveel van de demonstranten zou uit eigen ervaring kunnen zeggen dat de film niet voor vertoning in aanmerking moest komen? Natuurlijk hoogstens een enkeling. Voor de rest zijn het opgezweepten of op relletjes belusten. En..... wat zou de Russische staatpolitie doen, oud wethouder Seegers, wanneer iemand in Rusland de euvelde moed zou hebben, een openbare demonstratie op touw te zetten tegen een door de regering gewilde of gewenste film? De vraag stellen is haar beantwoorden.

Wanneer de stalinisten klagen over de politie-terreur hier, dan moet men daarbij toch ook niet vergeten, dat deze heren steeds alle mogelijke uitgangspunten van anderen terroriseren, ook vergaderingen van andere delen van de arbeidersbeweging. Dat ondervond ongeveer een jaar geleden ook het O.V.B. te Amsterdam wier vergade-

ring door een aantal dezer elementen „in de soep werd gereden”. De Waarheid vond dat prachtig.

Neen, nogmaals we kunnen het alleen zo zien, dat het hier de democraten onder elkaar zijn (alleen uit de twee verschillende oorlogsfronten), die verschil van mening hebben over de uitleiding van de democratische opvattingen.

Ja, burgemeester, is ook een waas democraat. In dezelfde week, dat hij het in de raad zo dapper laat opnemen voor orde en democratie in raad en bioscoop, hield dezelfde O.V.B., waarover wij zojuist schreven t.a.v. van de stalinisten, een propaganda-actie. Het vroeg aan de burgemeester — en o.i. al te bescheiden — vergunning om doormiddel van zijn luidspreker-auto muziek te goormaken. Bescheiden, want waarom niet gevraagd de arbeiders van Amsterdam door de luidspreker te mogen toespreken?

Maar enfin, het antwoord van de democratische burgemeester? Geweigerd! Dat zouden trouwens de autoriteiten van Rusland ook doen, ook de heer Seegers, O.V.B. — Eenheid van actie — zelfactiviteit van de arbeiders — derde front. Niet nodig.

Twee fronten, waarin de arbeiders worden opgedeeld, achten de heren aan beide zijden voldoende. Ja, burgemeester is een waar democraat.

Enkele dagen later. Westerpark Amsterdam. Leger des Heils, Muziek, zang, spreken. Drie luidsprekers toeteren rond: „Komt tot de Here” en berust in uw lot.

Wat leven we toch gelukkig onder d'Ailly's democratie.

De Internationale politiek van Rome

Wij hebben al eerder gewezen op de grote invloed die er van Rome uitgaat op de huidige wereldpolitiek. Wij doen dat zeker niet alleen uit een soort van anti-kerkelijke traditie. Wij zijn er ons van bewust, dat, indien dat alleen onze gedragslijn zou bepalen, wij ons weinig zouden onderscheiden van die kringen, die nog geheel beheerst worden door de strijd van de opkomende bourgeoisie tegen dogma's en kerkelijke macht uit de tijd van het groeiend zelfbewustzijn van de bourgeoisie, dat gepaard ging met een verlangen naar vrij onderzoek.

Dat paste toenmaals volkomen in de strijd tegen het absolutisme en feodalisme. Het paste in de vrijheidsidealen van de jonge bourgeoisie. Daarom vergeren wij er ons aan, wanneer bepaalde delen van de arbeiderswereld, de strijd van het proletariaat terugbrengen tot een strijd tegen de drie K's: Kerk, Kroeg en Kazerne. Zonder het kwaad van de drie te verkleinen, kunnen wij toch het wezen van de klassenstrijd niet daarmee identificeren. Wij stellen, dat die strijd zijn grond vindt in de kapitalistische productiewijze. De hoofdvindand blijft dat kapitalisme en het doel van de arbeidersklasse moet zijn: de productiemiddelen in eigen handen te nemen.

Maar toch is de houding van de Roomse kerk buitengewoon interessant. Even vanzelfsprekend als het is, dat zij zich destijds verbonden wist met feodalisme en absolutisme, omdat haar belang daarop aansloot, is dat zij zich nu verbindt met het Westerse kapitalisme.

Destijds waren de belangen van de kerk als grootgrondbezitter verbonden met die van de grondbezittende adel. Thans zijn haar bezittersbelangen o.m. verbonden met het monopolistische kapitalisme, dat zijn machtscentrum in Amerika heeft.

Maar, de kerkelijke macht is vooral ook een macht over de geesten der mensen. Die macht reikt over de gehele wereld, ja tot ver binnen de Russische invloedssfeer. In de bestrijding van Rusland kan dus de kerk voor de Westerse imperialisten van grote waarde zijn. Het is daarom geen wonder dat de Paus, als kerkvorst en als wereldlijk vorst over het kleine landje Vaticaanstad grote politieke invloed heeft. Daarom hebben alle andere staten er belang bij, dat er in Rome een diplomatieke vertegenwoordiger aanwezig is, al was het maar, om af te neuzen, wat daar bekostigd wordt.

In de Volkskrant van 20 Juli 1949 staat onder een dikke kop op de voorpagina:

„Vaticaan handhaaft diplomatieke banden achter IJzeren gordijn. Decreet over communisme treft de leer, niet de politiek.”

De ex-communicatie van alle volgelingen van het communisme zal geen wijziging brengen in de diplomatieke betrekkingen met de communistisch-geregeerde landen. Dit werd heden officieel verklaard in het Vaticaan met de bemerking: „Het decreet heeft alleen betrekking op de leer, niet op de politiek. Het treft alle katholieken, die niet leven in overeenstemming met dat gebod van de Katholieke Kerk. Het tast echter niet de diplomatieke betrekkingen aan met die communisten, die geen Katholieken zijn.” Achter het ijzeren gordijn onderhoudt het Vaticaan diplomatieke betrekkingen met Roemenië, Tsjecho-Slowakije en Zuid-Slavie.

Tot zover dit leerzame citaat uit het Roomse blad.

Wanneer het niet zulk een verschrikkelijk ernstige zaak betrof, zou je er een klucht over kunnen schrijven, met de werkelijkheid als thema: de Kardinaal van Praag in de gevangenis..... de diplomatieke vertegenwoordigers van de Paus bij de Praagse regering als kind aan huis!

Gaat er weer een hooggeplaatst priester wegens illegaal werken de bajes in, dan komen er vlamme artikelen in de Linie over geloofsvervolgung, maar de Pauselijke diplomaat blijft zitten, waar ie zit en verroert zich alleen maar zodanig, dat hij z'n uitkijkpost niet in gevaar brengt. Zaken zijn zaken! Intussen is in Tsjecho-Slowakije door de bisschoppen een geheime brief aan hun ondergeschikten gestuurd, waarin uitvoerig geformuleerd wordt, hoe de actie, die tegen de regering gevoerd moet worden, er uit dient te zien.

De vraag komt nu vanzelf op: „Waarom knikkers de Stalinisten deze Roomse diplomaat dan niet de laan uit?” Het antwoord ligt voor de hand: Bij het Vaticaan in Rome zitten in het politieke Staatsbelang van Tsjecho-Slowakije en Roemenië en dus van Rusland, hun diplomaten en ook heus niet alleen om naar het koor in de Pieterskerk te luisteren.

Wanneer over enige tijd de Staat Rome beschikt over een nieuwe krachtige zender, dan moet het proletariaat begrijpen, dat de omroepers daar van hoog tot laag de stem van het Amerikaans imperialisme spreken. En als in boven aangehaalde brief aan het slot te lezen is, dat de Kerk door de uitoefening van haar geestelijke macht géén inbreuk pleegt op de soevereiniteit van de staat, dan is dat pertinent onjuist.

De katholieke macht is als staatsmacht en als geestelijke macht trouw verbonden met het Westerse kapitalisme, wetende dat zij in het totalitaire staatskapitalisme op beide terreinen een onverzoonlijke vijand vindt.

Weten, willen en moeten

Vervolg van pag. 1

bewuster de strijd om de zelfbeheersing van de productiemiddelen gaat voeren.

Neen, wij zijn niet minder ver dan de jonge arbeidersbeweging. Er is geen reden tot ontmoediging. Voor het eerst in de geschiedenis der arbeidersbeweging treden de volle consequenties van de historisch-materiale maatschappijbeschouwing aan de dag. Voor het eerst in de geschiedenis der mensheid klinken bij het uitbreken van massale stakingen de stemmen van enkelingen op: „Wie de productiemiddelen beheerst, beheerst het economische leven en beheerst uiteindelijk de maatschappelijke orde.”

Zeker, de klanken zijn eerder gehoord, maar het was niet in een tijdvak dat de arbeiders in zulke miljoenen-aantallen macht konden vormen en het was steeds doortrokken van partij- en vakbondscentralisme.

Nu eerst kan het bewustzijn groeien, dat het inderdaad de arbeiders zelf moeten zijn die zich bevrijden. Zij moeten op de basis van hun bedrijven tot eigen macht groeien. En bij elke strijd wordt, uit economische noodzaak, thans het vraagstuk van eigen collectieve arbeidersmacht gesteld.

Socialistisch Zomerkamp „De Vrije Gemeenschap”

Neen, we mogen niet zeggen „begunstigd door prachtig weer”, want wat is er in de week van 30 Juli tot 6 Augustus, vooral op Dinsdag en Woensdag, veel regen gevallen. En zeker, ook het aantal deelnemers had veel groter moeten zijn. Maar ondanks alles, de wegblijvers hebben veel gemist. Het kamp is uitstekend geslaagd. Er is veel genoten en..... wat is er gediscussieerd. En dat laatste verveelde niet. Velen waren er, die graag het onderste uit de kan hadden gehaald. Ze hadden liever gezien, dat nog meer tijd daarvoor beschikbaar was gekomen. Maar ook de andere onderdelen van het programma moesten tot hun recht komen: bonte avonden, wandelingen en speelmiddagen, het kampvuur enz. Er is zoveel beleefd, dat wij bij dit eerste bericht, dat in der haast moet worden samengesteld, de kans lopen veel van het goede dat deze week bood, over het hoofd te zien. Zeker mag dat niet gebeuren met betrekking tot de door alle deelnemers zo bijzonder gewaardeerde kunstavond, die verzorgd werd door het gezelschap bestaande uit Jo van Veenendaal, Lya Wit, Cor Snelders en Jan te Slaa. Hun zang werd zeer op prijs gesteld. Ook de dansen van die andere-medewerkerster, wier naam ons op het ogenblik ontschoten is, vielen buitengewoon in de smaak.

Neen, wij zijn niet minder ver dan de jonge arbeidersbeweging uit het verleden. Wij staan voor de poorten van een nieuwe tijd.

Ons weten, ons willen, ons moeten.

Zo verschijnt ons weten in nieuwe klaarheid voor ons. De klassenstrijd gaat nieuwe vormen krijgen. Dat zegt ons ons hernieuwde weten. En nu ontwaakt bij de arbeiders die dit inzien ook het nieuwe willen. Het is niet een willen, dat zich baseert op uitgedachte plannen. Niet een willen, dat uitgaat van absoluut en eeuwig humanisme, menselijkheid, enz. Het is een willen, dat gepaard is aan het weten van wat komen moet. Een willen, dat zich omzet in een moeten, omdat de nieuwe straks uit de klassenstrijd groeiende orde hogere menselijkheid, hogere vrijheid, hogere welvaart en ook vrede brengen zal. Het moeten dat, de heersende klasse ons wil opleggen en waarover wij in de aanvang van dit artikel schreven, ontmoet aldus door ons nieuwe weten en ons nieuwe willen een tegenkracht in een heilig moeten. Het moeten, dat toch direct ook is verbonden met het geweten. Het moeten, dat uit innerlijke kracht geboren wordt, waar het hier geldt het levensgeluk van onze klasse en het voortbestaan van onze samenleving, die door een derde wereldoorlog met ondergang wordt bedreigd.

Het volgende nummer verschijnt 27 Augustus

Het kamp droeg de naam „De Vrije Gemeenschap” en die kwam haar tenvolle toe. De diepte en de scherpte van de discussies deden niets tekort aan het verbondenheidsgevoel van allen. Ja, wij mogen zeggen, dat zij bijdroegen tot een beter begrip omtrent elkanders opvattingen. Meer dan één deelnemer kwam openlijk tot de verklaring, dat hij uit deze discussies veel had geleerd. Het was dan ook zeker niet uit gebrek aan belangstelling, dat één van de inleidingen moest uitvallen. Er moest nu eenmaal evenwicht worden gehouden in alle onderdelen van het programma. En, om nu te eindigen, tot dat onderdeel behoorde in een kamp dat zich „Gemeenschap” noemde, ook het vermaak en de ontspanning van de aanwezige kinderen. Ook zij kwamen niet tekort en het was een genot te ervaren, hoe ook de ouderen hun kindertijd weerom zagen komen en zo van ganser harte konden meedoen. De verschijning op een van de speelmiddagen van een er „echt” uitzien- de olifant, behoorde wel tot één van de hoogtepunten van de vreugde; om van de gezamenlijke slotavond maar te zwijgen.

Wij hopen op de behandelde onderwerpen nog terug te komen. Maar..... het was een best kamp.

Ingezonden

Ik voel mij gedrongen eens speciaal de aandacht te vestigen op een ergerniswekkend feit; n.l. dat zich zoveel jonge vrouwelijke krachten in dienst stellen van het militarisme. Het gaat hier om de z.g. Marva's.

Wij reden per fiets door Utrecht en reeds hinderde ons het onophoudelijk schieten, dat wij bij het rijden door de stad hoorden. Maar langzamerhand nam onze ergernis toe. Eerstens bemerkten wij bij het passeren van een infanterie-kazerne hoeveel meisjes zich daarheen begaven. Toen..... hoe is het mogelijk, verscheen een heel corps marcherende marva's. Goed gedresseerd. De borst vooruit. Trots op hun militair-slaaf zijn. Helaas slechts hier en daar wekte dit bij het publiek afschuw op.

Wijzelf konden het op de fiets niet goed uithouden. Tranen sprongen ons in de ogen. Wanneer wij in het verleden nog konden beweren, dat vrouwen zich niet voor dergelijk werk zouden lenen, dan blijkt dat in deze tijd van verwording niet hieldbaar meer. De feiten wijzen uit, dat we te dezen opzichte niet van een te goed vertrouwen moeten zijn.

Wat valt er in deze tijd ontzaglijk veel te doen.

Met dank voor plaatsing en een groot voor alle werkers,

BETS VAN WINGERDE

De redactie gaat gaarne tot plaatsing van deze uiting van verontwaardiging over.

27 AUGUSTUS 1949

PRIJS 12 CENT

9e Jaargang No. 31

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgiro 168797 te A'dam

De nood van de Europese arbeidersklasse

De nood van de Europese arbeidersklasse is veelzijdig, wij zijn geneigd te zeggen „alzijdig”, maar het bezwaar is, dat dit laatste woord zo vaag is. Wij hebben een stuk arbeidersbeweging achter de rug en het denken en doen in die beweging was buitengewoon nauw verbonden met de verhoudingen van het kapitalisme uit die tijd. De bezittende klasse had haar heerschappij bevochten. Zij had haar idealen, de vrije particuliere eigendom over grond en productiemiddelen, de individuele vrijheid, en de staat in handen van de burgerij als middel om die orde te beveiligen, verwezenlijkt. Tegen de oude feodale en absolutistische machten had zij het jonge proletariaat in die strijd aan haar zijde gevonden. Het spreekt dus vanzelf, dat dit proletariaat in de daarna volgende strijd tegen de nieuwe heersers, het ondernemers- de bourgeoisie, geestelijk nog sterk werd beheerst door burgerlijke opvattingen en idealen. Dat was onvermijdelijk en welke richting in de arbeidersbeweging men ook beschouwt, bij de ene zus en bij de andere zo, valt dit te constateren.

Maar ook de kapitalistische samenleving is daarna in de loop van de tijd vergaande gewijzigd. In de bourgeoisie heeft zich een beslissende scheiding voltrokken in verband met de ontwikkeling van de productiekraften. Het grootste deel van de burgerij behoort tot de kleine middenstand en voert als kleine zelfstandigen een hopeloze strijd om het bestaan. Het verweert zich tegen de verproletarisering en weigert dus ook zich daarmede gelijk te schakelen. Een zeer klein deel van de bourgeoisie behoort tot de eigenlijke heersende klasse, Zijn macht berust op de enorme ontwikkeling van het grootbedrijf, dat tot trusts en concerns met wereldbetekenis is saamgeklonken. Het is deze bourgeoisie die in feite ook haar doel, de staat in haar dienst, heeft verwezenlijkt. Het is duidelijk dat wij hiermede maar één van de vele verschijnselen aanwijzen. Maar dit feit is zo opvallend, dat hieruit ten duidelijkste blijkt, hoe zeker het is, dat de arbeidersklasse, wil zij tot werkelijke

nieuwe beweging komen, zich nu positief moet bevrijden van oude uit de tijd van de burgerlijke revoluties stammende ideologieën. Wel het belangrijkste daarbij is, dat niet de staat, of een staatsvorm, macht verschafft, maar dat die macht afhankelijk is van de vraag „wie beheerst het productieapparaat?”

Omdat dit nog niet tot de massa is doorgedrongen omdat zij nog niet beseft welk een macht zij in het bedrijf is (of kan zijn), daarom wordt zij nog steeds op sleeptouw genomen door partijen, die niet anders doen, dan een aan het moderne kapitalisme ondergeschikte rol vervullen.

Dit is reeds een deel van de nood waaronder onze klasse gebukt gaat. Zij ontbeert nog eigen, op grond van de huidige verhoudingen gebaseerd, inzicht. Zelfs de geweldige stakingen die wij de laatste jaren medemaakten in Europa — om niet te spreken van Amerika — hebben nog niet geleid tot dit eigen proletarisch inzicht. Maar laat ons op dit punt niet al te pessimistisch zijn, want zodra dit inzicht ook werkelijk groeien gaat, komt in volle omvang de kwestie van de macht positief aan de orde. Het is dus de laatste fase.

—o—

Na de tweede wereldoorlog is de materiële nood van de Europese arbeidersklasse hemelsteggend. De gehele vóór-oorlogse sociale toestand is ineengestort. De successen van de reformistische periode waren voor een belangrijk deel afhankelijk van de reusachtige uitbuiting van de vroegere koloniale gebieden. Dat geldt zeker voor Nederland. Hoe ging het reformisme hier prat op de „moderne” arbeiderswoningbouw? Wat is er van overgebleven? Grootse belangen van woningcomplexen, die er ondertussen haveloos en vervallen zijn gaan uitzien. Maar achter die gevels reeds gaat de woningellende schuil. De samenwoning en onderhuur zijn een bron van ruzie en leed, die de zenuwen ondermijnen en goede vrienden tot haatdragende vijanden maken. De woningvoorziening is veramtlijkt. Kom in Amsterdam in het gebouw van het

Centraal Bureau voor Huisvesting, kortweg C.B.H., door een jonge vrouw onlangs in „het Parool” als voorportaal van de hel gekwalificeerd. Een hok vol staande, of op ruwe banken in het gelid zittende, mannen en vrouwen, die er veelal acht, tien, of twaalf maal komen, er hun wanhoop uitstorten voor meer dan 12 achter grote loketten gezetelde ambtenaren, wier gemoed koud en onverschillig moet worden bij de onoplosbaarheid van de in de honderdduizenden nummers lopende verzoeken en klachten. Och, hoe velen zijn er van die verzoekers aan wie het duidelijk is geworden, dat er zonder vitamine Cr (corruptie) geen mogelijkheid bestaat om hun ellendige toestand opgelost te krijgen. Hoevel zijn er, die er in godsnaam maar een paar honderd geleende gulden tegenaan smijten, om een geruime woning door de eigenaar in bewoonbare staat te laten brengen, om zodoende de mogelijkheid van een erkende of geforceerde voorrang te verkrijgen?

Wat moet uit dit alles groeien? De woningnood neemt eer toe dan af. Wat de overheid bouwt is niet noemenswaard. Er is kapitaal nodig voor de industrialisatie, om de concurrentie op de wereldmarkt te kunnen gaan voeren. Er is geld nodig om „onze” militaire verplichtingen, voortvloeiende uit het Atlantic-pact, na te komen. Nederland moet zuinig zijn, sober leven. Zou de staat onder die omstandigheden de woningbouw betrachten? De honderden miljoenen kan het kapitalistische Nederland niet missen. Het zou in strijd zijn met de soberheid. Daardoor zou immers de levensstandaard van de arbeiders maar stijgen. En zouden dan voor die nieuwe huizen ook weer niet nieuwe meubelen enz. worden verlangd?

Aldus gezien, is de woningellende onderdeel van een bewust gevoerde politiek. En ook de particuliere bouwondernemer, die toch al te maken heeft met de onmogelijkheid om nieuwbouw rendabel te maken, wordt ongetwijfeld van staatswege „dus met” indirecte middelen, gered.

Om de versobering van de arbeiders-